

/// VRD 2 project - identificeren van feitelijke verenigingen

Omgevingsanalyse informatie-architectuur feitelijke verenigingen

Michiel De Keyzer Kevin Haleydt Anthony Van Heymbeeck

Inhoudstafel

Managementsamenvatting	3
Inleiding	4
Relanceplan Vlaamse Regering	4
Context	4
Doelstelling	5
Aanpak	6
AS-IS situatie: Het huidige landschap inzake feitelijke verenigingen	10
Wat is een feitelijke vereniging?	10
Welke dienstverleningen worden verleend aan feitelijke verenigingen?	14
Welke gegevens worden er opgevraagd van de feitelijke verenigingen?	14
In welke databronnen worden momenteel gegevens opgeslagen over feitelijke verenigingen?	14
De voornaamste pijnpunten in het kader van feitelijke verenigingen	17
Conclusie huidige situatie Feitelijke verenigingen	19
Volgende stappen: OSLO-traject en Governance en samenwerkingsmodel	20
OSLO traject: definiëren van een datastandaard	21
Verloop van een OSLO-traject	21
Use cases	22
Aanzet semantisch gegevensmodel	23
Deliverables	25
Governance en samenwerkingsmodel	26
Verloop van het traject	27
Conclusie	28
Bijlagen	30
Deelnemers focusgroep Vlaamse overheidsinstanties	30
Deelnemers focusgroep lokale overheden	30
Deelnemers focusgroep feitelijke verenigingen	30
Alignering met bestaande OSLO concepten	31
Betrokken partijen voor het OSLO-traject	32
Mijlpalen en timing van het OSLO-traject	34

1. Managementsamenvatting

In 2017 besliste de Vlaamse Regering om te onderzoeken of een digitaal instrument de plan- en regellast voor vrijwilligers en verenigingen zou kunnen beperken via een digitaal vrijwilligers- of verenigingsloket. Om dit te onderzoeken werd in eerste instantie een verkennende definitiestudie uitgevoerd, gevolgd door een gedetailleerde behoefte- en haalbaarheidsanalyse. In deze analyse werden verschillende categorieën van behoeften naar voor geschoven en stelde men dat een authentieke gegevensbron voor feitelijke verenigingen een randvoorwaarde is voor het verder verloop van dit project. Dit gaf dan ook de aanleiding tot het project 'Datastandaard en informatiearchitectuur Feitelijke verenigingen'. Deze omgevingsanalyse is de eerste stap van dit project en tracht om een beter beeld te verkrijgen over de huidige situatie op vlak van gegevensuitwisseling gerelateerd aan feitelijke verenigingen en tracht daarnaast ook om de volgende stappen te identificeren om tot een digitaal verenigingsloket te komen.

Om een beeld te krijgen over de huidige situatie werden in totaal negen interviews georganiseerd met verschillende stakeholders en werden er daarnaast ook drie focusgroepen georganiseerd met een bredere groep. Het doel van deze bevragingen en focusgroepen was om een inzicht te krijgen in het datalandschap m.b.t. gegevens over feitelijke verenigingen. De focus lag voornamelijk op de databronnen, de gegevens die werden opgevraagd en uitgewisseld, de dienstverleningen waarbinnen de opvraging en uitwisseling van die gegevens kadert, en de pijnpunten die hierrond bestaan. De voornaamste conclusie die hier naar boven kwam, was dat de gegevens van feitelijke verenigingen voornamelijk verspreid zitten in verschillende databronnen met elk hun eigen beheer en waarbij er gebrek is aan uitwisseling en hergebruik van deze gegevens. De tweede voornaamste conclusie is dat er een gebrek is aan een unieke identificatie van feitelijke verenigingen.

Om digitale aanmelding op het verenigingsloket mogelijk te maken is er een gegevensbasis nodig die dient voor identificatie en authenticatie. Bij het opbouwen van deze gegevensbasis moet men rekening houden met de informatie die zich vandaag bevindt in de verschillende databronnen, waarbij gegevensuitwisseling en het hergebruiken van informatie een belangrijk punt is. Om gegevensuitwisseling tussen de verschillende instanties en databronnen mogelijk te maken, moeten de systemen en de betrokken partijen dezelfde taal spreken.

Vertaald naar concrete actiepunten, komt het erop neer dat er nood is aan een gemeenschappelijke datastandaard en deze kan gedefinieerd worden a.d.h.v. een OSLO traject. Deze datastandaard bepaalt hoe de data zal worden uitgewisseld en legt het fundament voor o.a. de nieuwe gegevensbasis. Daarnaast is er ook nood aan een governance en samenwerkingsmodel waarin er bepaald wordt hoe de gegevensbasis er moet uitzien en hoe deze tot stand moet komen. Ook de belangrijkste beheersaspecten omtrent deze gegevensbasis zal men in dit samenwerkingsmodel moeten bepalen.

2. Inleiding

Relanceplan Vlaamse Regering

Dit project wordt mede ondersteund door het <u>relanceplan Vlaamse veerkracht</u>. In het relanceplan wordt in totaal 4,3 miljard euro voorzien ter versterking van de Vlaamse welvaart en het welzijn van de Vlamingen na COVID19. Eén van de 7 speerpunten van dit plan is de digitale transformatie van overheidsdienstverlening. In het kader hiervan werd in totaal <u>6.9 miljoen euro</u> vrijgemaakt voor de ontwikkeling van een uniek digitaal verenigingsloket. Het budget kan teruggevonden worden in de regeringsbeslissing van 12 maart 2021.

Context

In het geactualiseerd actieplan <u>Gecoördineerd Vlaams Vrijwilligersbeleid</u> besliste de Vlaamse Regering eind 2017 om te onderzoeken of een digitaal instrument de plan- en regellast voor vrijwilligers en verenigingen zou kunnen beperken:

"Het is wenselijk om te bekijken of een **digitaal vrijwilligers- of verenigingsloket** kan uitgebouwd worden waarlangs vrijwilligers toegang kunnen hebben tot al deze diensten zonder zich telkens opnieuw te moeten identificeren en voor gegevens kan terugvallen op reeds geregistreerde gegevens."

Daaropvolgend werd in het voorjaar 2018 door het Departement Cultuur, Jeugd en Media en het Agentschap Informatie Vlaanderen een verkennende definitiestudie uitgevoerd, met ondersteuning van het Facilitair Bedrijf en in samenwerking met verschillende partners. Deze definitiestudie gaf een eerste algemene behoefteanalyse, een voorstel voor een gefaseerd stappenplan en beschreef de verschillende uitdagingen.

De volgende stap was het uitvoeren van een gedetailleerdere behoefte- en haalbaarheidsstudie om een antwoord te kunnen bieden op alle vragen die het ontwikkelen van een digitaal instrument zoals geformuleerd in het actieplan oproept. Uit deze behoefteanalyse kwamen zeven categorieën van behoeften naar boven, namelijk:

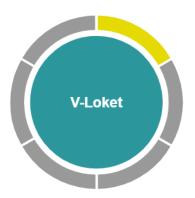
- Aanvragen: Het initiëren van een dienstverlening toegankelijk en overzichtelijk maken;
- **Documentatie**: Interne documentatie met betrekking tot de vereniging faciliteren en herbruikbaar maken;
- Informatie op maat: Inzichtelijk en toegankelijk maken van relevante informatie voor een bepaalde vereniging;
- **Communicatie**: Communicatie op verschillende niveaus en met verschillende stakeholders aligneren en eventueel faciliteren;
- Subsidies: Het aanvragen, opvolgen en afhandelen van subsidiedossiers faciliteren;
- Netwerk: De mogelijkheid bieden om verenigingen van elkaar te laten leren en informatie te delen.

• **Authentieke bron**: Het verzamelen van de nodige gegevens in een authentieke bron opdat feitelijke verenigingen zich uniek kunnen identificeren.

In deze analyse werd eveneens aangegeven dat een authentieke gegevensbron voor feitelijke verenigingen een randvoorwaarde is voor het behandelen van de andere behoeften die hierboven staan. Dit is dan ook de aanleiding tot het opstarten van het project 'Datastandaard en informatiearchitectuur Feitelijke vereniging'.

Doelstelling

Eén van de fundamenten om een bepaalde dienstverlening mogelijk te kunnen maken richting feitelijke verenigingen, is het identificeren en authenticeren van de vertegenwoordiger van de vereniging. Dit is niet voor de hand liggend bij feitelijke verenigingen aangezien je hiervoor een bron nodig hebt waarop je je kan baseren en waaraan een voldoende mate van vertrouwen aan kan gegeven worden. Dit is bijvoorbeeld wel het geval voor burgers en ondernemingen (met een rechtspersoonlijkheid) waarvan de gegevens worden bijgehouden in respectievelijk het Rijksregister of de Kruispuntbank voor Ondernemingen (KBO). Vooral ook in een digitale context is de nauwkeurigheid van deze gegevens zeer belangrijk.

Opzetten van een digitaal verenigingsloket naar analogie met Mijn burgerprofiel & het e-Loket voor ondernemers.

Functionaliteiten:

- · Overzicht relevante dienstverlening
- Up-to-date informatie op maat van verenigingen
- · Rechtstreeks dienstverlening aanvragen, opstarten, opvolgen
- Statusoverzicht van alle lopende & gesloten dossiers
- Streven naar inclusie van feitelijke verenigingen

Krachtlijnen:

- · 'No wrong door'-principe
- 'Only Once'-principe
- 'Herbruikbare ICT-bouwstenen'

Vandaar is het dus belangrijk om in kaart te brengen waar de behoeften op vlak van data over onder meer feitelijke verenigingen liggen, en ervoor te zorgen dat hier eenduidige definities voor worden vastgelegd. Een cruciaal element voor het uitbouwen van een algemene databron voor feitelijke verenigingen is dan ook een goed semantisch model waarin de definities van de elementen duidelijk zijn. Dit model kan dan ook gebruikt worden voor decentraal beheer, inwinning en ontsluiting van data, opslag van data en ontsluiting van data naar diverse andere processen.

Dit is dan ook de doelstelling voor het project 'Datastandaard en informatiearchitectuur feitelijke verenigingen', namelijk het in kaart brengen van de databehoeften rond het concept feitelijke verenigingen.

Concreet is dit project opgedeeld in 3 grote onderdelen (deliverables), namelijk:

• Omgevingsanalyse (scope van dit document): In deze analyse wil men in kaart brengen welke partijen welke gegevens over feitelijke verenigingen nu reeds bijhouden of gebruiken in de

- verschillende fasen van de Beleids- en Beheerscyclus. Hiermee wil men in kaart kunnen brengen waar overlap zit en waar mogelijkheden zitten voor gegevensdeling of -uitwisseling.
- OSLO-traject: Deze fase zet in op een éénduidige standaard voor de uitwisseling van informatie m.b.t. feitelijke verenigingen. Het doel van Open Standaarden voor Linkende Organisaties (OSLO) is om te zorgen voor meer samenhang, een betere begrijpbaarheid en vindbaarheid van feitelijke verenigingen. We volgen hiervoor het proces en methode van het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid dat reeds succesvol toegepast werd in 40 domeinen.
- Definiëren van een governance en samenwerkingsmodel: Deze fase focust op het samenbrengen van verschillende partijen die ieder vanuit hun oogpunt de probleemstelling kunnen benaderen, zodat de oplossing zo dicht mogelijk bij de noden van de belanghebbenden kan aansluiten en een duidelijke verdeling van rollen en verantwoordelijkheden kan worden bepaald. Het uiteindelijke doel is de uitwerking van een governancemodel in samenwerking met de stakeholders. Dit model vormt de basis voor het verdere traject. Eveneens wordt hier de eerste basis gelegd voor een data governance model dat o.a. bepaalt hoe gegevens zullen uitgewisseld worden in het licht van (unieke) identificatie en authenticatie (via ACM/IDM), wie deze beheert en voor welk deel, ...

Zoals hierboven aangegeven, valt de scope van dit project binnen het eerste luik van het bredere project 'Datastandaard en informatiearchitectuur feitelijke verenigingen', namelijk de **omgevingsanalyse**. Het doel van deze omgevingsanalyse is om volgende aspecten toe te lichten:

- AS-IS of huidige situatie: Welke data wordt vandaag reeds opgevraagd en is nodig in het kader van dienstverlening maar ook in functie van beleidsvoorbereiding en beleidsmonitoring? Door wie worden die gegevens opgevraagd? Hoe worden die gegevens opgevraagd, opgehaald of aangeleverd en uit welke bronnen?
- TO-BE of toekomstige situatie: Uitvoering van een analyse rond een gemeenschappelijke basis met betrekking tot de informatienoden en het uitwerken van use cases en een informatiemodel, als input voor een OSLO-traject. Er zal daarnaast ook een eerste voorzet gedaan worden van een (sneuvel)model op basis van de input die verkregen werd uit de interviews en focusgroepen. Verder zal men ook een aanzet doen voor de intentieverklaring om een datastandaard te definiëren. Deze input kan dan op zijn beurt dienen als startpunt voor het beoogde OSLO-traject dat gepland staat na de omgevingsanalyse.

Aanpak

Om een 360°-zicht te verkrijgen op de huidige (maar ook toekomstige) situatie en de informatienoden van feitelijke verenigingen en hun interacties met lokale besturen en overheden in kaart te brengen, werd ervoor gekozen om zoveel mogelijk verschillende stakeholders te betrekken in dit traject. Zo werden er 1 op 1 interviews alsook focusgroepen gehouden met een brede variëteit met onder meer lokale besturen, Vlaamse en nationale overheidsinstellingen, verenigingen en koepelverenigingen.

- 1. Desk Research
- 2. Interviews
- 3. Focusgroepen
- 4. Klankbordsessie & finalisatie Omgevingsanalyse

1. Desk research

In eerste instantie werd een korte analyse gedaan van de huidig beschikbare informatie en rapporten zoals onder meer het definitieonderzoek en de behoefteanalyse waarnaar verwezen wordt in de context hierboven. Op basis van de inzichten verkregen uit deze rapporten werd een vragenlijst opgesteld als handleiding voor de interviews. De vragenlijst werd op voorhand doorgestuurd naar de bevraagden. Op deze manier was de bevraagde op de hoogte van de vragen die men ging stellen en beschikte men eveneens over een duidelijke leidraad voor het interview teneinde er zeker van te zijn dat alle nodige aspecten aan bod kwamen.

De voornaamste vragen waren:

- Welke publieke dienstverlening wordt er (digitaal) aangeboden aan feitelijke verenigingen en voor welke diensten komen de verenigingen aankloppen bij jullie als overheidsinstantie?
 - Hoe verloopt het proces en wat zijn de procedures die gehanteerd worden bij de digitale dienstverlening?
 - O Hoe kunnen de feitelijke verenigingen zich aanmelden?
 - O Hoe wordt de identificatie en de authenticatie mogelijk gemaakt?
 - Hoe wordt er verzekerd dat de aanvrager van een dienstverlening hiertoe gerechtigd is vanuit de feitelijke vereniging?
- Welke informatie hebben jullie hiervoor nodig van de feitelijke verenigingen?
 - O Hoe wordt deze informatie aangeleverd? (e.g. Excel, e-formulier, mail ...)
- Waar en hoe wordt deze informatie opgeslagen, geupdate, ontsloten en beheerd?
 - Welke databronnen worden hiervoor opgezet of geraadpleegd?
- Wat denkt u over de haalbaarheid om een authentieke gegevensbron, voor identificatie van feitelijke verenigingen en hun vertegenwoordigers, op te zetten?
 - Moet dit centraal opgezet worden of eerder decentraal door een koppeling met reeds bestaande bronnen?

2. Interviews

In totaal werden er 9 interviews gehouden met lokale besturen en Vlaamse en federale overheden. Onderstaande tabel geeft alvast een overzicht van de organisaties en de personen die bevraagd werden en wanneer deze bevragingen plaatsvonden.

Organisatie	Datum interview	Stakeholder
Vereniging Vlaamse Steden en Gemeenten vzw	28 januari 2021	Chris Peeters Henk Keygnaert Ward Vanhal
Vlaamse overheid - departement Financiën & Begroting	1 februari 2021	Ward Bemelmans Peter Van den Neucker
Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk	2 februari 2021	Eva Hambach
De Federatie	3 februari 2021	Hannes Rengle
Cultuurloket	2 februari 2021	Stijn Michielsen
Gemeente Middelkerke	4 februari 2021	Tom Vandenhouweele
Sport Vlaanderen	11 februari 2021	Brecht De Vos Hans Ponnet
Stad Gent	12 februari 2021	Danny Naert Yoeri Vincent Gudrun De Fauw
Digipolis Antwerpen	12 februari 2021	Harry Compernolle
Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	4 maart 2021	Bart Lemmens

3. Focusgroepen

Om de bevraging breder te trekken en een diverser publiek te bevragen werden er drie focusgroepen georganiseerd: één met instanties van de Vlaamse overheid, één met de lokale overheden en één met de feitelijke verenigingen. Deze focusgroepen hadden als doel om in kaart te brengen met welke gegevens van feitelijke verenigingen de Vlaamse overheden en lokale besturen werken en hoe zij deze gegevens beheren, updaten, ontvangen en uitwisselen.

Datum	Focusgroep
23 februari 2021	focusgroep met Vlaamse overheden
25 februari 2021	focusgroep met Lokale Besturen
16 maart 2021	focusgroep met feitelijke verenigingen

Om de juiste informatie uit deze focusgroepen te capteren werden er vier oefeningen opgesteld, namelijk:

- Oefening 1 In kaart brengen welke dienstverleningen er zoal worden aangeboden aan feitelijke verenigingen.
- Oefening 2 In kaart brengen welke gegevens nodig zijn om die dienstverleningen uit te voeren en hoe deze informatie wordt opgevraagd, beheerd en geupdate.
- Oefening 3 In kaart brengen welke databronnen er vandaag worden geraadpleegd en reeds worden opgezet.
- Oefening 4 Identificeren van de belangrijkste problemen en challenges bij
 - het opzetten van een gegevensbron die gebruikt kan worden door verschillende partijen (centraal vs. decentraal);
 - o de informatienoden bij het opstellen van een semantische datastandaard.

Om deze oefeningen gestructureerd in te vullen werd er gebruik gemaakt van een virtuele flipchart, waarop de deelnemers van de focusgroepen de oefeningen konden invullen aan de hand van virtuele post-it's. Hieronder alvast een screenshot van één van de oefeningen die men heeft gedaan met de lokale besturen.

4. Klankbordsessies en finalisatie Omgevingsanalyse

Na de interviews en de verschillende focusgroepen werd een eerste draft rapport opgesteld en doorgestuurd naar de kerngroep (Departement CJM & Digitaal Vlaanderen) voor feedback. Het draft rapport werd besproken in een feedbacksessie op 17 Maart. De input van deze sessie werd opgenomen in een nieuwe versie van het rapport.

Na de verwerking van deze feedback werd het finale rapport op 24 Maart voorgesteld aan de bredere groep van participanten, namelijk de verschillende bevraagden en aanwezigen van de focusgroepen. Dit was dan ook de laatste stap van de omgevingsanalyse.

3. AS-IS situatie: Het huidige landschap inzake feitelijke verenigingen

Alvorens dieper in te gaan op het huidige landschap van feitelijke verenigingen, loont het zeker de moeite om in eerste instantie stil te staan met wat eigenlijk bedoeld wordt wanneer men spreekt over een 'feitelijke vereniging'. Zeker wanneer men overgaat tot het semantische deel van dit project, namelijk het opstellen van een datastandaard, is het belangrijk om te vertrekken vanuit een gedragen definitie.

Wat is een feitelijke vereniging?

Volgens het **Belgisch recht**¹ is een feitelijke vereniging "een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid die wordt beheerst door een overeenkomst tussen de partijen (e.g. leden van de vereniging)". Rechtshandelingen op naam van de vereniging zijn toerekenbaar aan de gezamenlijke leden, die zich persoonlijk verbinden tot de verplichtingen van de vereniging. Net omdat een feitelijke vereniging geen rechtspersoonlijkheid heeft, kan deze:

- geen verbintenissen aangaan;
- geen eigendommen bezitten; en
- geen schenkingen of legaten aanvaarden.

Volgens **Verenigingeninfo**², een organisatie die zich inzet om praktische informatie aan te leveren aan (feitelijke) verenigingen rond verplichtingen en hulpmiddelen om legaal in orde te blijven, is een feitelijke vereniging "een overeenkomst tussen twee of meer personen om een belangeloos doel na te streven". Verder vermelden zij eveneens dat een feitelijke vereniging geen rechtspersoonlijkheid heeft en daarnaast ook geen (directe of indirecte) winstuitkering mag doen, behalve voor het in de statuten bepaald belangeloze doel. Hierbij werd onderstaande verklarend voorbeeld meegegeven:

"De winsten van een BBQ, georganiseerd door de wielerclub van Stijn en Dirk mogen niet uitgekeerd worden aan de leden. Ze mogen wel geïnvesteerd worden in het doel van de feitelijke vereniging."

Tot slot dient men in principe geen speciale (administratieve) zaken in orde te brengen om een feitelijke vereniging op te richten en zijn er geen kosten verbonden aan het oprichten van een feitelijke vereniging. Deze flexibiliteit en administratieve eenvoudigheid maakt het zeer gemakkelijk om een feitelijke vereniging op te richten in tegenstelling tot andere organisaties die een rechtspersoonlijkheid hebben en in het KBO voorkomen. Het is dan ook belangrijk om op te merken dat een deel van de verenigingen nu net een feitelijke vereniging is om deze reden.

¹ artikel 1:6 § 1 Wetboek Van Vennootschappen en verenigingen

² https://www.vereniginginfo.be/nuttige-informatie/definitie-en-kenmerken-van-een-feitelijkevereniging/205/#:~:text=Een%20feitelijke%20vereniging%20is%20een,belangeloos%20doel%20na%20te%20streven.&text=De%20wielerclub%20is%20een%20feitelijke%20vereniging

De 4de Pijler³, een steunpunt dat ondersteuning biedt aan iedereen die vanuit Vlaanderen betrokken is bij een eigen ontwikkelingsproject, volgt een gelijkaardige beschrijving als Verenigingeninfo en beschrijft een feitelijke vereniging als een situatie waar twee of meerdere personen de krachten bundelen om samen een bepaald doel te realiseren. Verder geeft de 4de Pijler eveneens nog enkele karakteristieken mee. Een feitelijke vereniging:

- bestaat uit verschillende partijen, waarvan minstens 2 personen de werking controleren;
- heeft een eigen naam;
- is opgericht op vrijwillige en duurzame basis;
- is opgericht met een gemeenschappelijk en duidelijk doel
- is er niet op gericht om opbrengsten te behalen voor de leden;
- mag eventuele winst binnen de feitelijke vereniging gebruiken voor het belangeloze doel; en
- heeft geen rechtsvorm.

Uit bovenstaande omschrijvingen kunnen we dus concluderen dat een feitelijke vereniging bestaat uit twee of meerdere personen, geen rechtspersoonlijkheid heeft en een belangeloos doel nastreeft. Let op dat dit nog niet de uiteindelijke definitie is voor een feitelijke vereniging in het kader van dit project maar louter een conclusie van de voornaamste kenmerken. De uiteindelijke definitie die zal gehanteerd worden voor feitelijke verenigingen zal moeten afgestemd worden met de verschillende participerende stakeholders tijdens het OSLO-traject.

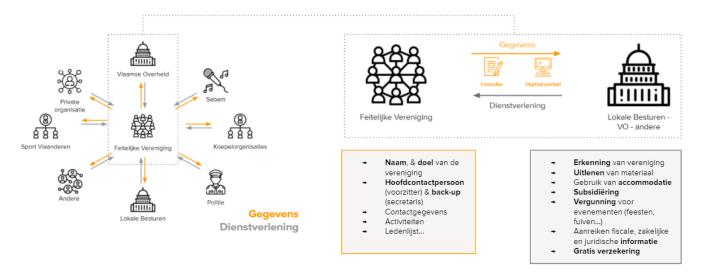
Uit de interviews en focusgroepen bleek al snel dat een <u>zeer diverse groep van verenigingen hieronder valt met een grote variatie op het vlak van professionalisering</u>. Het kan namelijk gaan over een lokale wielerclub tot jeugdverenigingen of sportclubs die deel uitmaken van een bepaalde koepelvereniging en zelfs ziekenhuizen en andere zorgvoorzieningen die eveneens onder gemeenschappelijke koepelverenigingen horen.

Welke dienstverleningen worden verleend aan feitelijke verenigingen?

Net als verenigingen met rechtspersoonlijkheid (e.g. vzw ...) komen feitelijke verenigingen in contact met een uitgebreide groep van stakeholders voor allerhande dienstverleningen. Zo kan het zijn dat zij dienstverleningen nodig hebben van nationale en regionale overheden, lokale besturen (gemeenten en provincies), private organisaties, politie en verscheidene andere organisaties. In ruil voor deze dienstverlening, dienen zij doorgaans informatie aan te leveren over hun vereniging zoals onder meer de naam van de vereniging, het doel en contactpersonen. In dit hoofdstuk zal men dieper ingaan op welke dienstverleningen doorgaans verleend worden aan feitelijke verenigingen.

///////////////////////////////////////	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,

³ https://4depijler.be/handboek/organisatievormen/feitelijke-vereniging/

Erkenning van een feitelijke vereniging

Zoals eerder aangegeven hebben feitelijke verenigingen recht op of kunnen deze aanspraak maken op een divers aanbod van dienstverleningen bij zowel publieke als private organisaties en staat daar meestal tegenover dat zij bepaalde informatie moeten aanleveren over hun vereniging om aanspraak te kunnen maken tot deze dienstverleningen.

Meer nog, voor een deel van de dienstverleningen kan het ook zijn dat een feitelijke vereniging zich eerst moet laten **erkennen** alvorens gebruik te kunnen maken van een bepaalde dienstverlening. Doorgaans wordt een feitelijke vereniging erkend door een lokaal bestuur, maar er zijn ook andere organisaties die hun eigen erkenningsprocedures hebben zoals bijvoorbeeld het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk voor de gratis vrijwilligersverzekering.

Voor een erkenning worden meestal de basisgegevens opgevraagd over de vereniging zoals de naam en het adres van de vereniging, minstens twee bestuursleden en hun contactgegevens, de doelgroep en doelstelling van de vereniging en de activiteiten van een vereniging. Een voorbeeld van een erkenningsaanvraag voor feitelijke vereniging (Stad Gent) vind je in volgend formulier:

https://apidg.gent.be/supporting/dss-public/v1/sharedfiles/b78d63ed-1dbc-4a15-b681-f8a7e95d99b6

De erkenning (door wie, op welke datum, de achterliggende procedure, ...) van een feitelijke vereniging kan een belangrijk element zijn van het semantische model. Zeker omdat dit o.a. informatie kan geven over de kwaliteit en betrouwbaarheid van de gegevens over de feitelijke vereniging.

Voornaamste dienstverleningen voor feitelijke verenigingen

De voornaamste dienstverleningen die werden aangehaald in de interviews en focusgroepen kan men in de oplijsting hieronder terugvinden.

- Verlenen van een gratis verzekering (vrijwilligersverzekering): Vanuit de Vlaamse Overheid
 kan er een gratis verzekering worden verkregen voor de vrijwilligers die zich inzetten voor het
 doel van de feitelijke vereniging. Hiervoor moet de feitelijke vereniging eerst erkend worden
 waarna de vereniging de verschillende activiteiten en het aantal uren vrijwilligerswerk kan
 aangeven die moeten gedekt worden door de verzekering.
- **Uitlenen/verhuren van materiaal** aan feitelijke verenigingen, vzw's maar ook aan burgers voor publieke doeleinden.
- Gebruik van accommodatie (e.g. feestzalen, sportterreinen, zwembad ...) door verenigingen om specifieke activiteiten te laten doorgaan (e.g. fuif, sportactiviteit, eetdag ...). Bij sommige lokale overheden moet de feitelijke vereniging erkend zijn om van deze dienstverlening gebruik te maken.
- **Subsidiëring** op diverse vlakken (e.g. sport, cultuur, senioren ...). Hieraan zijn een aantal voorwaarden gekoppeld. Bij sommige lokale overheden moet de feitelijke vereniging eerst erkend zijn om van deze dienstverlening gebruik te maken.
- **Vergunningen** verlenen voor feesten/fuiven... De gegevens die hiervoor nodig zijn, zijn sterk afhankelijk van de aard van de activiteit waarvoor een vergunning wordt aangevraagd. (e.g. nood aan stewards, burgerlijke stand ...)
- Aanreiken van fiscale, zakelijke en juridische informatie aan feitelijke verenigingen of koepelorganisaties.

Deze dienstverleningen zijn niet altijd gelimiteerd tot inwoners of feitelijke verenigingen van de gemeente of stad. Een feitelijke vereniging is ook niet altijd eenvoudig en exclusief toe te wijzen aan één bepaalde locatie of gemeente.

Er zijn verschillende manieren of kanalen om een dienstverlening aan te vragen en deze zijn grotendeels afhankelijk van de organisatie die de dienstverlening aanbiedt. De voornaamste methoden die naar boven kwamen uit de bevraging en focusgroepen waren:

- Aanvragen van een dienstverlening aan een fysiek loket via een invulformulier
- Aanvragen van een dienstverlening via een online portaal. Hier kan men een verder onderscheid maken tussen:
 - Verenigingen die zich kunnen registeren via een e-mailadres en paswoord en zich op deze manier kunnen identificeren
 - Verenigingen die zich kunnen registreren via eID.

Welke gegevens worden er opgevraagd van de feitelijke verenigingen?

Om gebruik te maken van een dienstverlening bij de lokale overheden, worden heel wat gegevens opgevraagd. Deze gegevens verschillen van lokale overheid tot lokale overheid maar zijn ook afhankelijk van de dienstverlening waarop men wil aanspraak maken. Zo zal de drempel lager liggen voor het verhuren van materiaal of accommodatie in vergelijking met het verkrijgen van een subsidie. Hieronder is een lijst weergegeven met gegevens die (al dan niet) worden opgevraagd bij de overheden en lokale overheden:

- Naam vereniging
- Locatie of Adres van de vereniging
- Rollen van de voornaamste leden van de feitelijke vereniging
 - Voorzitter Secretaris
 - Naam
 - Adres
 - Contactgegevens zoals telefoonnummer of mailadres
 - Rijksregisternummer
 - o Contactpersoon
 - Naam
 - Adres
 - Telefoonnummer of mailadres
 - Rijksregisternummer
- Bankrekeningnummer
- Begroting jaarrekening
- Inkomsten van activiteiten (e.g. lidgeld ...)
- Doel van de vereniging
- Activiteiten van de vereniging
- Informatie in verband met trainingen en wanneer deze doorgaans plaatsvinden (sport)
- Informatie in verband met de (sport)infrastructuur die de vereniging gebruikt
- Ledenlijsten
- Doelgroep van de vereniging
- Hoe personen kunnen toetreden tot de vereniging

In welke databronnen worden momenteel gegevens opgeslagen over feitelijke verenigingen?

Uit de interviews en focusgroepen werd al snel duidelijk dat elke organisatie doorgaans over hun eigen 'databank' beschikt waarin de gegevens van feitelijke verenigingen worden opgeslagen. We kwamen eveneens te weten dat verschillende organisaties dan ook hun eigen definities & taxonomieën

hanteren voor het beheer van hun data. In dit hoofdstuk zullen we dieper ingaan op de voornaamste databronnen die werden aangehaald in de interviews en zal men een een korte beschrijving geven voor elk van deze databronnen.

Digitaal Loket Gratis Vrijwilligersverzekering

Het digitaal loket Gratis vrijwilligersverzekering is een digitaal loket waar sommige verenigingen (criteria bepaald in een reglement) een gratis vrijwilligersverzekering kunnen aanvragen voor hun vrijwilligers. In eerste instantie dient de vereniging zich te laten erkennen door zich te registreren. De verantwoordelijke van de vereniging dient zich aan te melden via eID of Itsme en de vereiste informatie aan te leveren over zijn/haar vereniging zoals de naam van de vereniging, het doel van de vereniging, zijn/haar contactgegevens net als de contactgegevens van een tweede verantwoordelijke persoon die niet op hetzelfde adres woont (in het geval de vereniging niet tot een koepelorganisatie behoort).

Na erkenning kan de verantwoordelijke activiteiten loggen in het portaal om de verzekering aan te vragen voor haar vrijwilligers. Het beheer van de gegevens ligt geheel in de handen van de feitelijke vereniging zelf. De vereniging is dus zelf verantwoordelijk om deze gegevens jaarlijks up to date te houden. Buiten enkele high level conclusies in verband met de data worden de gegevens van het verzekeringsloket **niet gedeeld** met andere overheidsorganisaties.

Lokale besturen

De lokale besturen geven doorgaans hun eigen invulling voor hoe zij omgaan met de gegevens van feitelijke verenigingen. Dit wil zeggen dat elk lokaal bestuur zijn eigen databron(nen) heeft waar zij de gegevens van feitelijke verenigingen in opslaan en beheren. Uit de focusgroep met lokale besturen blijkt dat de gegevens, afhankelijk van het digitale maturiteitsniveau van het lokale bestuur worden opgeslagen in:

- Lokaal CRM applicaties
- Content Management System (CMS) van de website
- Excel bestanden
- Specifieke databronnen
 - Recreatex (Stad Gent)
 - Mercurius (financiële gegevens derdenbestand)

Daarnaast hebben de lokale besturen ook hun eigen kanalen die gebruikt worden voor het capteren van de gegevens van feitelijke verenigingen. De voornaamste kanalen die aangehaald werden in de focusgroep en interviews zijn: website (digitaal portaal), webformulier of papieren formulieren, pdfs, e-mail, ... Het valt ook op te merken dat binnen hetzelfde lokale bestuur verschillende kanalen kunnen gehanteerd worden afhankelijk van de aanvraag (dienstverlening). Afhankelijk van lokaal bestuur kan het eveneens zijn dat deze gegevens uitgewisseld of gepubliceerd worden; zo stelt <u>Stad Gent</u> bijvoorbeeld allerhande data in verband met haar erkende verenigingen ter beschikking als Open Data. Het is belangrijk op te merken dat er verschillende maturiteitsniveaus zijn tussen de lokale besturen wanneer het aankomt op het omgaan met de gegevens van (feitelijke) verenigingen. Grotere lokale besturen hebben doorgaans meer middelen om oplossingen op maat te voorzien. Dit is bijvoorbeeld het geval voor Gent en Antwerpen die de bevoegdheid voor ICT in de handen laten van respectievelijk District09 en Digipolis Antwerpen.

Sportdatabank

De Sportdatabank wordt gebruikt door Sport Vlaanderen en verzamelt gegevens die zij capteert van de verschillende koepelfederaties. Deze federaties beschikken over hun eigen ledenapplicaties en houden de informatie in verband met hun clubs up to date. Minstens 1 maal per jaar worden de gegevens van de verenigingen die aangesloten zijn bij de koepelfederaties via een excel template doorgestuurd naar Sport Vlaanderen. Dit omvat verplichte gegevens zoals de sporters, trainers, voorzitters, ... De data in verband met de leden van de sportverenigingen wordt geanonimiseerd. Juridisch wordt deze databron niet aanzien als een authentieke gegevensbron, maar kan wel as such beschouwd worden. De Sportdatabank verzamelt gegevens over de verschillende sportverenigingen die aangesloten zijn bij de koepelfederaties zoals naam, logo, algemene contactgegevens, rechtsvorm, stopzettingsdatum (indien van toepassing), gegevens in verband met de infrastructuur, trainingen, ... Daarnaast hanteert Sport Vlaanderen ook een taxonomie om de verschillende soorten sportverenigingen in te delen. Deze kan men terugvinden onder de dropdown van 'Sporttak' op dit portaal.

<u>Orafi</u>n

Orafin is het boekhoudkundig systeem van het Vlaams departement Financiën en Begroting en beschikt voornamelijk over financiële gegevens van verenigingen. Feitelijke verenigingen staan hierin geregistreerd onder een unieke identificator of VOP. Deze VOP komt overeen met een organisatie zonder KBO-nummer of rechtspersoonlijkheid. In se zal een feitelijke vereniging enkel voorkomen in Orafin wanneer er een uitbetaling wordt gedaan van een subsidie.

Cobrame Common Base Registry for Healthcare Actor

COBRHA is de gemeenschappelijke database van de openbare instellingen die bevoegd zijn voor de erkenning van de actoren in de gezondheidszorg in België. Het verrijkt gegevens van het Gemeenschappelijk klantenbestand (GKB) Vlaamse Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin met gegevens uit het KBO, het rijksregister, Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV) en FOD Volksgezondheid. Het beschikt over de gegevens van de zorgvoorzieningen zoals ziekenhuizen, woonzorgcentra, voorzieningen voor personen met een handicap en instellingen voor bijzondere jeugdzorg. Deze beschikken zelf niet over een rechtspersoonlijkheid en vallen onder allerhande vzw's. In CoBRHA kan men gegevens terugvinden zoals naam, adres, contactgegevens, verantwoordelijken en de gegevens van de inrichtende macht (vzw's) en andere gegevens die nodig zijn voor de dienstverleningen die geleverd worden zoals het erkennen, subsidiëren en inspecteren van zorgvoorzieningen. Daarnaast beschikt CoBRHA ook over haar eigen taxonomie die gebruikt wordt voor het catalogeren van de verschillende soorten zorgvoorzieningen.

SISCA Vlaanderen

SISCA is het gegevensregistratiesysteem dat het Departement CJM ontwikkelde in samenwerking met De Federatie, het Steunpunt sociaal-cultureel volwassenenwerk (Socius) en het Forum voor Amateurkunsten. Het verzamelt gegevens afkomstig van de organisaties binnen het Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk en de amateurkunsten. Organisatiegegevens en jaargegevens worden opgevraagd over personeel en financiën tot activiteiten en communicatie en dergelijke. (zie:

https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/sociaal-cultureel-volwassenenwerk/gegevensregistratie-met-sisca). Gelijkaardige gegevens worden ook opgevraagd in het kader van subsidierondes binnen het departement (e.g. erfgoed, kunsten ...).

Koepelorganisaties & federaties

Tot slot houden de koepelorganisaties en federaties ook tal van gegevens bij over de feitelijke verenigingen die tot hun koepel behoren. Een koepelorganisatie of federatie neemt meestal de vorm aan van een vzw en is een overkoepelende structuur waar andere organisaties (vaak ook feitelijke verenigingen) lid van kunnen worden. Zo beschikken Scouts & Gidsen Vlaanderen of Chirojeugd Vlaanderen bijvoorbeeld over hun eigen databank waarin ze de gegevens over hun verenigingen (naam, ledenbestand, ...) in opslaan.

De voornaamste pijnpunten in het kader van gegevens over feitelijke verenigingen

Zoals aangegeven in de vorige hoofdstukken, kunnen feitelijke verenigingen in contact komen met verschillende stakeholders zoals lokale besturen, Vlaamse overheidsdiensten... Zij komen doorgaans bij deze stakeholders terecht om hun vereniging te laten erkennen of om bepaalde dienstverleningen aan te vragen. In ruil voor deze dienstverleningen dienen zij informatie aan te leveren over hun vereniging. Hierbij komen verschillende pijnpunten naar boven voor zowel de feitelijke verenigingen als de stakeholders die in aanraking komen met deze verenigingen.

De pijnpunten in de afbeelding hieronder werden voorgesteld en gevalideerd tijdens de feedback- en klankbordsessies. Het komt er voornamelijk op neer dat de gegevens van feitelijke verenigingen in silo's zitten die niet met elkaar communiceren en dat feitelijke verenigingen vaak dezelfde gegevens op verschillende plaatsen moeten ingeven. De dienstverlenende organisaties zijn daarnaast vaak ook onzeker over de nauwkeurigheid van de gegevens waarover ze beschikken.

Data in silo's

De data van feitelijke verenigingen zitten verspreid over verschillende organisaties en databronnen met elk hun eigen beheersprocessen die niet met elkaar zijn geconnecteerd Feitelijke verenigingen moeten vaak dezelfde informatie doorgeven aan verschillende instanties. Hierdoor moeten ze ook verschillende bronnen up to date houden bij wijzigingen aan de vereniging

nauwkeurigheid

Door variabele karakter van FV is het vaak moeilijk te achterhalen of de data nog up to date zijn

Moeilijk om zicht te krijgen op wie zich achter het scherm begeeft bij het aanvragen van digitale dienstverlening.

Complexiteit

Bepaalde gegevens kunnen complex zijn om door te geven voor FV, zoals onder meer jaarrekeningen ... Doordat de data in verschillende silo's zitten, zijn er ook verschillen in het beheer van de gegevens. Dit uit zich byb in verschil aanpak GDPR ...

GDF

Naast deze pijnpunten kwam eveneens naar boven dat er grote verschillen zijn op het vlak van professionaliteit van de verenigingen, zeker wanneer het gaat over het omgaan met gegevens. Dit geldt eveneens voor lokale besturen: grotere lokale besturen hebben namelijk meer middelen om een degelijke informatiearchitectuur op te zetten in vergelijking met kleinere lokale besturen.

Tot slot werd ook aangehaald dat veel van deze pijnpunten niet alleen van toepassing zijn voor feitelijke verenigingen. Zo kwam eveneens naar boven dat ook vzw's en andere organisaties alsook de stakeholders die met hen in contact komen te kampen hebben met gelijkaardige pijnpunten.

Conclusie huidige situatie feitelijke verenigingen

Een feitelijke vereniging kan men zien als twee of meerdere personen, die geen rechtspersoonlijkheid hebben en daarnaast een belangeloos doel nastreven. In het nastreven van dit doel kan een feitelijke vereniging aanspraak maken op dienstverleningen van allerhande (overheids)organisaties. In ruil voor deze dienstverleningen dient de feitelijke vereniging ofwel (1) erkend te worden of (2) bijkomende gegevens te leveren aan de dienstverlenende organisatie.

Om aanspraak te kunnen maken op de verschillende dienstverleningen, dienen feitelijke verenigingen vaak echter dezelfde informatie aan te leveren aan verschillende stakeholders. Deze stakeholders beschikken over hun eigen databronnen en beheersprocessen waardoor de data in silo's zit. Verder is men vaak onzeker van de nauwkeurigheid van de gegevens die men heeft over de feitelijke verenigingen en is het ook moeilijk om de vertegenwoordigende leden van de feitelijke verenigingen te identificeren.

Over het algemeen is er een gebrek aan unieke identificatie van feitelijke verenigingen en hun vertegenwoordigende leden of een gemeenschappelijke bron van basisgegevens om feitelijke verenigingen te identificeren, verder is er ook een gebrek aan uitwisseling en/of integratie tussen de verschillende bestaande bronnen waarin feitelijke verenigingen vandaag geregistreerd worden.

Tot slot werd ook aangehaald dat veel van deze pijnpunten niet alleen van toepassing zijn voor feitelijke verenigingen. Zo kwam eveneens naar boven dat ook vzw's en andere organisaties alsook de stakeholders die met hen in contact komen te kampen hebben met gelijkaardige pijnpunten.

4. Volgende stappen: OSLO-traject en Governance en samenwerkingsmodel

Uit de AS-IS analyse konden enkele belangrijke pijnpunten en noden geconcludeerd worden: het aanleveren van dezelfde gegevens aan verschillende instanties, de gegevens zitten verspreid in verschillende silo's en worden niet op elkaar afgestemd ook niet binnen dezelfde organisatie, de gegevens zijn niet bijgewerkt tot de meest recente versie, verschillend processen rond beheer voor de gegevens omtrent feitelijke verenigingen, geen duidelijk zicht op wie een digitale dienstverlening aanvraagt ...

Uit deze pijnpunten en noden worden enkele belangrijke punten geïdentificeerd die in rekening gebracht moeten worden om tot de gewenste situatie van het verenigingsloket te komen:

- Om digitale aanmelding voor feitelijke verenigingen mogelijk te maken op het verenigingsloket is er een gegevensbasis nodig die dient voor identificatie en authenticatie.
- Bij het opbouwen en uitwerken van deze gegevensbasis dient men rekening te houden met de huidige situatie en de informatie die zich vandaag bevindt in de verschillende databronnen.
- Gegevensuitwisseling is een belangrijk punt voor het opbouwen van een gegevensbasis en het hergebruiken van informatie overheen de bestaande databronnen.
- Om gegevensuitwisseling tussen de verschillende instanties mogelijk te maken moeten de systemen en de betrokken partijen dezelfde taal spreken als het over feitelijke verenigingen en hun gegevens gaat.

Op basis van deze aandachtspunten werden enkele concrete actiepunten opgesteld. Deze actiepunten zijn afgestemd met de betrokken partijen in de klankbordgroep.

- 1. Het hebben van een gemeenschappelijke gegevensbasis is een toegevoegde waarde in functie van identificatie en authenticatie.
- De bestaande gegevensbronnen dienen als basis gebruikt te worden om deze gegevensbasis op te bouwen:
 - Bij de verdere bespreking van dit punt kwamen enkele belangrijke aspecten naar voor die moeten meegenomen worden in de volgende stappen, namelijk:
 - a. Aandacht voor de kwaliteit van de nieuwe gegevensbron en de gegevens die hierin worden meegenomen.
 - b. Bestaande bronnen moeten niet mee ingeschakeld worden om de nieuwe gegevensbasis uit te bouwen, indien deze bronnen niet voldoen aan bepaalde criteria. (bepalen in vervolgtraject 'governance en samenwerkingsmodel')
 - c. Beter een nieuwe bron opzetten als gegevensbasis of eerst de bestaande bronnen aligneren alvorens deze te betrekken.
- 3. Er moeten organisatorische afspraken gemaakt worden rond validatie en actualisatie van gegevens, de erkenning van feitelijke verenigingen, GDPR ...

Deze actiepunten werpen **twee vraagstukken** op die beantwoord moeten worden alvorens er kan overgegaan worden tot de realisatie ervan.

Het eerste vraagstuk moet antwoord bieden op de inhoud en definiëring van deze gegevensbasis. Hierbij is het belangrijk is om te weten welke gegevens over feitelijke verenigingen moeten uitgewisseld worden tussen de verschillende betrokken partijen.

Het **tweede vraagstuk** moet kaderen hoe er, zowel technisch als organisatorisch, dient samengewerkt te worden om deze gegevensbasis en gegevensuitwisseling te laten plaatsvinden.

Het **OSLO-traject** biedt een antwoord op het eerste vraagstuk. In dit traject wordt een datastandaard ontwikkeld die het mogelijk maakt om aan gegevensuitwisseling te doen tussen verschillende organisaties omtrent feitelijke verenigingen.

Het **governance en samenwerkingsmodel** zal een antwoord bieden op het tweede vraagstuk. Meer specifiek zal er een high-level technisch concept worden opgezet dat bepaalt hoe deze gegevensbasis er moet uitzien, hoe deze tot stand moet komen en een model dat de belangrijkste beheersaspecten omtrent deze gegevensbasis vastlegt.

OSLO traject: definiëren van een datastandaard

In het OSLO-traject wordt een gedragen gemeenschappelijke datastandaard, ontwikkeld. Deze standaard laat toe om gegevens op een uniforme manier uit te wisselen tussen verschillende organisaties/instanties. Dit stimuleert het hergebruik van gegevens en vermindert de kost van uitwisseling.

Op basis van de analyse en de input uit de AS-IS situatie werd een eerste aanzet voor een datamodel uitgewerkt, werden de eerste use cases gedefinieerd die moeten worden gedragen door de standaard, werd een initiële mapping gemaakt met reeds bestaande OSLO concepten en werd een tijdslijn opgezet voor het OSLO traject. Verder werden uit de input van deze omgevingsanalyse de relevante pijnpunten en aandachtspunten gedestilleerd voor het governance en samenwerkingsmodel.

Verloop van een OSLO-traject

Een typisch OSLO-traject bestaat uit één business werkgroep en een viertal thematische werkgroepen. In de business werkgroep wordt het traject voorgesteld aan alle betrokken partijen en wordt een eerste brainstormsessie gehouden om de scope van de standaard af te bakenen aan de hand van enkele use cases. In de daaropvolgende thematische werkgroepen wordt de standaard stap voor stap opgebouwd op een co-creatieve manier met de verschillende belanghebbenden.

Het opbouwen van een datastandaard doorloopt enkele concrete stappen, zo worden de verschillende concepten en hun eigenschappen opgelijst (e.g. vereniging, publieke dienstverlening ...) en worden de onderlinge relaties besproken. Vervolgens wordt er onderzocht of er voor deze concepten een mapping gemaakt kan worden op de bestaande OSLO concepten en/of op andere (internationale) standaarden. Tenslotte, worden voor elk van de niet-gemapte concepten en eigenschappen definities gedefinieerd.

Na afloop van de thematische werkgroepen is door de betrokken partijen voldoende consensus bereikt over de datastandaard. Vervolgens zal draft specificatie van deze standaard voorgesteld worden aan de werkgroep datastandaarden. De werkgroep datastandaarden beslist of de specificatie voldoende matuur is om over te gaan naar een publieke reviewperiode en hanteert hiervoor de criteria voor het promoveren tot kandidaat standaard. De looptijd van de publieke reviewperiode wordt bepaald in samenspraak met de thematische werkgroep en de werkgroep datastandaarden. Tijdens deze periode wordt het brede publiek gevraagd om feedback te geven. Op basis van de ontvangen feedback worden semantische wijzigingen doorgevoerd of, in geval van grote wijzigingen, worden er extra werkgroepen ingepland. Indien dit nodig geacht wordt door de werkgroep, kan er opnieuw een publieke review georganiseerd worden.

Meer informatie over de processen en de methodes die worden gehanteerd voor de erkenning van datastandaarden kan je terugvinden in het document <u>"proces en methode voor het ontwikkelen van datastandaarden"</u>.

Use cases

Er zijn verschillende use cases waarvoor de standaardisatie binnen het domein van feitelijke verenigingen een meerwaarde betekent. Deze lijst van use cases dient als inspiratie en moet men niet beschouwen als volledig:

- 1. Als feitelijke vereniging wil ik mijn gegevens slechts eenmalig kunnen doorgeven.
- 2. Als lokale overheid/Vlaamse overheidsinstantie wil ik identificerende gegevens van een feitelijke vereniging en hun vertegenwoordigers kunnen uitwisselen met belanghebbende diensten.
- 3. Als feitelijke vereniging wil ik mij eenvoudig kunnen aanmelden met mijn gegevens en als lokale overheid/Vlaamse overheidsinstantie wil ik kunnen verzekeren dat deze aanvrager effectief hiertoe gemachtigd is vanuit deze feitelijke vereniging.

Doorheen de omgevingsanalyse werd opgemerkt dat er verschillende manieren zijn om een feitelijke vereniging te classificeren. Een feitelijke vereniging kan geclassificeerd worden volgens verschillende thematische classificaties of volgens een beleidsmatige classificatie. Verder werd er opgemerkt dat de kwaliteit en de mate van validatie en controle van de gegevens over feitelijke verenigingen, moeilijk

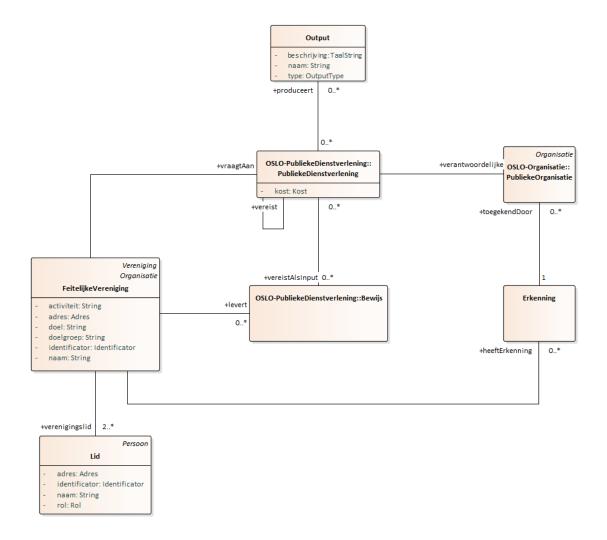
in te schatten is en niet altijd gekend is. Ook voor deze zaken kunnen use cases worden opgesteld, die verwerkt kunnen worden in het OSLO traject.

Deze use cases dienen als basis om de semantische datastandaard op te stellen. In de eerste werkgroep van het OSLO traject worden samen met de stakeholders de use cases verder verfijnd.

Aanzet semantisch gegevensmodel

Als input voor het OSLO-traject werd op basis van de verzamelde en geanalyseerde informatie uit deze omgevingsanalyse een eerste aanzet gedaan voor een datamodel. Dit model laat toe om in de eerste werkgroep de discussie te faciliteren en is een eerste aanzet om reeds enkele kernconcepten te identificeren. De kernconcepten die reeds werden geïdentificeerd in deze omgevingsanalyse zijn:

- De feitelijke vereniging zelf met bijbehorende identificerende gegevens zoals: naam, adres en
 of deze reeds erkend is bij een lokale overheid of overheidsinstantie. Daarnaast heeft een
 feitelijke vereniging ook beschrijvende gegevens of elementen zoals: doel, doelgroep en
 soorten activiteiten...
- De **leden** en **vertegenwoordigers** van deze feitelijke vereniging. Een lid heeft ook identificerende gegevens zoals: naam, rijksregisternummer, adres, rol ...
- De **publieke dienstverlening** waarop een feitelijke vereniging beroep doet bij een publieke organisatie. Enkele voorbeelden hiervan zijn: erkenning, lenen van materiaal, huur van accommodatie of infrastructuur ...
- De **publieke organisatie** die verantwoordelijk is voor deze dienstverlening en deze eventueel uitvoert. Dit kan of het lokaal bestuur zijn (e.g. Gent, Balen ...) of een Vlaamse overheidsinstantie (e.g. Sport Vlaanderen, Agentschap voor Natuur & Bos ...)
- Het bewijs dat de feitelijke vereniging moet aanleveren om deze publieke dienstverlening af te nemen. Dit kan gaan over enkel de identificerende gegevens maar evenzeer over een jaarrekening, tijdslijn en inhoud van de activiteiten, inkomsten van deze activiteiten, hoe personen kunnen toetreden tot de vereniging ...
- De **uitkomst** van deze publieke dienstverlening wat een toekenning van een subsidie kan zijn, de erkenning van een feitelijke vereniging, het verlenen van een vergunning ...
- De erkenning geeft aan of de feitelijke vereniging bij een lokale overheid, Vlaamse overheidsinstantie of andere organisaties (zoals bijvoorbeeld een koepelvereniging) een erkenning heeft gekregen. Op basis van deze erkenning kan een feitelijke vereniging beroep doen op een extra dienstverlening, waarvoor het anders niet in aanmerking zou komen. Verder zou een andere organisatie de kwaliteit van de gegevens kunnen beoordelen op basis van deze erkenning(en).

Hieronder wordt een voorbeeld gegeven van een interactie tussen een feitelijke vereniging en een lokale overheid met dit datamodel als basis:

Een feitelijke vereniging vraagt een subsidie aan bij het lokaal bestuur. Deze subsidie is een publieke dienstverlening waarvan de uitkomst het toekennen en goedkeuren van de subsidie is. Hiervoor wil het lokaal bestuur enkele identificerende gegevens van de feitelijke vereniging waaronder de naam van de feitelijke vereniging, het adres, het bankrekeningnummer en minstens twee personen (leden) die de feitelijke vereniging vertegenwoordigen. Behalve de identificerende gegevens heeft het lokaal bestuur ook nog beschrijvende gegevens nodig zoals het doel en de doelgroep van de feitelijke vereniging, welke activiteiten zij uitvoeren in het kader van hun doel en ook een jaarrekening dat als bewijs moet geleverd worden alvorens zij kunnen overgaan tot het goedkeuren en toekennen van deze specifieke subsidie.

Het OSLO-traject moet op basis van de voornaamste use cases een oplossing bieden op enkele vragen die we reeds konden identificeren. Tijdens de eerste werkgroep zullen deze use cases worden

opgesteld of zullen de voornaamste use cases, opgenomen in dit rapport, verder verfijnd worden. Hieronder worden de reeds geïdentificeerde vragen weergegeven:

- Wat is de definitie van een feitelijke vereniging?
- Welke rollen kunnen leden aannemen in een feitelijke vereniging?
 - Hoe definiëren we deze rollen? (e.g. trainer, voorzitter, secretaris, penningmeester
 ...)
- Welke gegevens zijn nodig om deze use cases te ondersteunen?
 - O Welke gegevens hiervan kunnen we standaardiseren?
 - O Wat willen we weten over deze gegevens? (e.g. metadata over de kwaliteit ...)
- Zijn er reeds bestaande codelijsten en taxonomieën?
- Welke gegevens die gekoppeld zijn aan een feitelijke vereniging (e.g. jaarrekening, inkomsten, activiteiten, doel, leden ...) moeten er worden opgenomen in de standaard en gedefinieerd worden?
- Hoe nemen we de classificatie mee op in de standaard? Vandaag bestaan er verschillende soorten classificaties voor feitelijke verenigingen.
- Wat doen we met de erkenning van een feitelijke vereniging? Kan dit een aanwijzing zijn voor de kwaliteit van de gegevens? Door wie kan een erkenning worden toegewezen?
- ...

Deliverables

Het OSLO traject zal de volgende deliverables opleveren:

- Opstellen van een overzicht van de informatienoden op basis van deze omgevingsanalyse, beschikbare documentatie en bestaande standaarden.
- Organiseren van een business werkgroep met de stakeholders om de informatienoden te valideren en verder uit te breiden.
- Organiseren en faciliteren van 3 thematische werkgroepen samengesteld uit domeinexperten.
- Opstellen van herbruikbare documentatie voor het informatiemodel en publicatie op data.vlaanderen.be:
 - o RDF vocabularium
 - HTML documentatie voor het vocabularium met termen en definities
 - o UML diagram
 - o HTML documentatie voor het UML diagram
 - o SHACL validatieregels
 - o JSON-LD context bestand
- Integratie in het OSLO-stelsel van vocabularia

Governance en samenwerkingsmodel

In dit traject wordt er een governance en samenwerkingsmodel uitgewerkt. Meer specifiek zal er een high-level technisch concept worden opgezet dat bepaalt hoe de gegevensbasis, voor identificatie en authenticatie van een feitelijke vereniging, er moet uitzien en hoe deze tot stand moet komen en een model dat de belangrijkste beheersaspecten omtrent deze gegevensbasis vastlegt.

Voor het high-level technisch concept worden enkele scenario's uitgewerkt met de verschillende vooren nadelen die aan elk scenario zijn verbonden. Hierbij wordt er rekening gehouden met reeds bestaande databronnen, de gegevens die vandaag reeds geleverd kunnen worden en de wijze waarop deze databronnen verbonden kunnen of moeten worden met de gegevensbasis.

Naast het technische concept dient er een model gemaakt te worden rond verschillende beheersaspecten. Dit model moet een antwoord bieden op enkele fundamentele vragen:

- Hoe verloopt de identificatie en authenticatie tot de gegevensbasis?
- Hoe werken de verschillende betrokken partijen samen om deze gegevensbasis tot stand te laten komen en up-to-date te houden?
- Hoe verzekeren we een bepaald vertrouwen in de gegevens?
- Wat mag ik met deze gegevens doen?
- Waar speelt GDPR een rol en wat zijn de adviezen m.b.t. gevoelige informatie?
- Hoe verloopt een erkenningsprocedure van een feitelijke vereniging? Wat houdt deze erkenning in? Hoe wordt dit gecontroleerd?
- ...

Tijdens deze omgevingsanalyse kwamen heel wat pijnpunten naar boven die als input gebruikt kunnen worden in dit traject:

- Er is gebrek aan een bron die het toelaat om gegevens makkelijk uit te wisselen en/of deze beschikbaar te maken omtrent identificatie van een feitelijke vereniging.
- Er bestaan al heel wat bronnen met gegevens van feitelijke verenigingen (e.g. orafin, databank van Sport Vlaanderen, bronnen binnen lokale besturen ...). Het beheren van deze bron zal hoogstwaarschijnlijk decentraal moeten worden opgezet en de interactie tussen reeds bestaande bronnen en deze bron zullen in rekening gebracht moeten worden.
- Er is gebrek aan duidelijke processen over de kwaliteit, actualiteit (e.g. zijn de gegevens niet verouderd?) en controle die van toepassing zijn op deze gegevens.
 - Een aandachtspunt is het verschil in kwaliteit van gegevens tussen verschillende diensten binnen dezelfde lokale overheid.
- Er is gebrek aan richtlijnen over wat men met deze gegevens kan en mag doen en wat net niet kan.
- Een feitelijke vereniging doorloopt een bepaalde levenscyclus waar rekening mee gehouden moet worden. Hiervoor dienen enkele belangrijke vragen beantwoord te worden:

- O Wanneer ontstaat een feitelijke vereniging?
- O Wanneer stopt een feitelijke vereniging met bestaan?
- O Hoe zorg ik dat de gegevens up-to-date blijven?
- o Is een feitelijke vereniging die wijzigt in samenstellen of waarvan de naam wijzigt een nieuwe feitelijke vereniging?
- 0 ...

Verloop van het traject

In eerste instantie zullen, aan de hand van deskresearch, de verschillende scenario's uitgewerkt worden met betrekking tot de architectuur, processen en samenwerking rond de gegevensbasis. De uitgewerkte scenario's worden besproken in verschillende bilaterale gesprekken met de kerngroep en/of enkele betrokken partijen. Op basis van deze gesprekken worden de scenario's waar nodig aangepast of worden er nieuwe scenario's toegevoegd.

Vervolgens zullen er twee co-creatieve werkgroepen plaatsvinden om deze scenario's te bespreken met alle betrokken partijen. In deze werkgroepen wordt elk scenario uitvoerig besproken en waar nodig worden deze aangepast of verder verduidelijkt.

Tenslotte zal een impact-analyse worden uitgevoerd voor alle scenario's en worden de conclusies van dit traject verwerkt in een allesomvattend rapport.

5. Conclusie

Een feitelijke vereniging kan men zien als twee of meerdere personen, die geen rechtspersoonlijkheid hebben en daarnaast een belangeloos doel nastreven. In het nastreven van dit doel kan een feitelijke vereniging aanspraak maken op allerhande dienstverlening aangeboden door verschillende overheidsinstanties (e.g. lokale besturen, Sport Vlaanderen ...). De feitelijke vereniging dient in ruil voor deze dienstverlening naast identificerende gegevens heel wat bijkomende gegevens te leveren aan de dienstverlenende overheidsinstantie. Om gebruik te maken van een deel van de dienstverlening aangeboden door overheidsinstanties is dikwijls een erkenning vereist.

Uit de analyse blijkt dat de gegevens van feitelijke verenigingen voornamelijk verspreid zitten in een groot aantal verschillende databronnen met elk hun eigen beheer en waarbij er geen uitwisseling en hergebruik is van deze gegevens. Over het algemeen is er weinig tot geen uitwisseling van de gegevens waardoor de gegevens ook vaak niet met elkaar overeenstemmen en men niet zeker is van de nauwkeurigheid van de gegevens. Doordat de gegevens niet worden uitgewisseld, moeten feitelijke verenigingen ook vaak dezelfde informatie doorgeven aan verschillende stakeholders. Er is dus een gebrek aan:

- unieke identificatie van feitelijke verenigingen en hun vertegenwoordigende leden of een gemeenschappelijke bron van basisgegevens om feitelijke verenigingen uniek te identificeren;
- uitwisseling en/of integratie tussen de verschillende bestaande bronnen waarin feitelijke verenigingen vandaag in worden geregistreerd.

Een concrete oplossing voor dit probleem is het voorzien van een centraal verenigingsloket waar de feitelijke verenigingen zich slechts één keer moeten registreren en slechts op één plaats de gegevens over de vereniging moet up to date houden. Op deze manier kan ervoor gezorgd worden dat er één gegevensbasis is voor feitelijke verenigingen en kunnen de verschillende belanghebbenden ook in grotere mate verzekerd zijn van de nauwkeurigheid van de informatie.

De overheden, zowel Vlaamse als lokale, en andere instanties beschikken vandaag over heel wat informatie van feitelijke verenigingen in Vlaanderen. Dezelfde informatie zit echter verspreid over verschillende diensten en deze gegevens zijn niet gestandaardiseerd over alle Vlaamse en lokale overheden. Om deze databronnen optimaal te hergebruiken en te koppelen aan één gegevensbasis omtrent feitelijke verenigingen is er nood aan een gemeenschappelijke datastandaard en een model omtrent de beheersaspecten van deze gegevensbasis.

De volgende stappen bevatten enerzijds een OSLO-traject om een gemeenschappelijke datastandaard te ontwikkelen en anderzijds een governance en samenwerkingsmodel waar scenario's worden uitgewerkt voor een high-level technisch concept en de beheersaspecten van de nieuwe gegevensbasis.

Informatie Vlaanderen /	//		
,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	 ,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	,,,,,,,,,
		 	11111111

6. Bijlagen

Deelnemers focusgroep Vlaamse overheidsinstanties

Organisatie	Naam
Agentschap Binnenlands	Katrien De Smet
Bestuur	Pieter Lenaerts
Sport Vlaanderen	Brecht De Vos
	Hans Ponnet
Departement Cultuur, Jeugd en Media	Johan Daniëls
Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	Bart Lemmens

Deelnemers focusgroep lokale overheden

Organisatie	Naam
Stad Gent	Danny Naert
Kortrijk	Jan Balcaen
Houthalen Helchteren	Lie Lauwers
De Borre	Dieter Vranckx
Oostende	Gretel Vanmeert
Kortrijk	Hans Verscheure
VERA	Jeroen Devlieghere
Digipolis Gent	Gudrun De Fauw
Leuven	Liesbet Pauwels
Puurs-Sint-Amands	Lieven Bridts
Kortrijk	Peter Deleu

Deelnemers focusgroep feitelijke verenigingen

Organisatie	Naam
Sint-Amands builders	Geert Praet
Samana muziekkorps	Josse Kelchtermans
KVG Puurs / landelijke gilden	Koen Van Den Broeck
knoflook	Marijke

zelfhulpgroep IM landelijk	Marleen
Neos	Marleen Thijs
Adviesraad Kortrijk	Romain Debaere
Pro Arte	Marianne Deschacht
	Marc Vervoort

Alignering met bestaande OSLO concepten

Overheden op lokaal, Vlaams, interfederaal en Europees niveau moeten in het kader van hun dienstverlening vaak samenwerken. In praktijk moeten bijgevolg heel wat gegevens uitgewisseld worden tussen de verschillende administraties. Deze gegevens zijn afkomstig uit verschillende systemen, zijn mogelijks niet in hetzelfde technische formaat beschikbaar, en volgen niet noodzakelijk dezelfde semantiek. Zonder het maken van afspraken, wordt kwaliteitsvolle gegevensuitwisseling onmogelijk. Daarom is het belangrijk dat we reeds voldoende afstemmen op bestaande OLSO concepten. In de tabel hieronder worden bestaande OSLO concepten aangehaald die relevant kunnen zijn voor de datastandaard.

Datamodel	Status	Beschrijving
OSLO Dienstencataloog	Kandidaat standaard	Dit applicatieprofiel is gebaseerd op <u>ISA Core Public</u> <u>Service</u> en is een applicatieprofiel voor het beschrijven van een dienstencataloog, meer concreet een cataloog voor publieke dienstverlening.
OSLO Dienst Transactiemodel	Erkende standaard	Dit applicatieprofiel is gebaseerd op de ISA Core Public Service Application Profile en Core Criterion & Core Evidence Vocabulary en beschrijft een informatiemodel voor toepassingen met als use case het gestructureerd bijhouden van informatie met betrekking tot de consumptie van een bepaalde Publieke Dienstverlening.
OSLO Organisatie Basis	Kandidaat standaard	Dit is een basisprofiel en geeft aan welke termen binnen OSLO relevant geacht worden voor het uitwisselen van informatie over organisaties.
OSLO Persoon Basis	Kandidaat standaard	Dit is een basisprofiel en geeft aan welke termen binnen OSLO relevant geacht worden voor het uitwisselen van gegevens over personen.
OSLO Generiek Basis		De termen die opgenomen zijn in het OSLO-Generiek basis-applicatieprofiel werden bediscussieerd en erkend in andere OSLO thematische werkgroepen en vervolgens opgenomen in dit applicatieprofiel wegens hun generiek herbruikbaar karakter.

OSLO Adresregister	Kandidaat	De applicatie waarop dit profiel betrekking heeft is een
	standaard	(Belgisch) adresregister. Adresregistratie houdt in dat de
		beheerders van dit gegeven (in België de gemeenten)
		adressen en adrescomponenten officieel vaststellen en
		vastleggen in een register. Het adresregister vormt zo
		de enige en unieke bron voor adressen.
<u>OSLO</u>	Erkende	Dit applicatieprofiel maakt deel uit van OSLO Openbaar
<u>Infrastructuurelementen</u>	standaard	Domein en heeft als doel het specificiëren van een
		informatiemodel voor het inventariseren van het
		Openbaar Domein met een minimum aan gegevens dat
		moet worden bijgehouden en kan uitgewisseld worden.

OSLO datastandaarden hergebruiken maximaal internationale standaarden. Op internationaal niveau baseren OSLO datastandaarden zich op standaarden uit International Organization for Standardization (ISO), W3C en op Europees niveau op standaarden zoals ISA, INSPIRE, ... Voorbeelden van mogelijks relevante standaarden zijn:

- The Organisation Ontology
- Core Organisation Vocabulary
- ISA Core Public Service Application Profile
- Core Criterion & Core Evidence Vocabulary
- ...

Betrokken partijen voor het OSLO-traject

Er zijn drie grote groepen geïdentificeerd bij het uitwisselen van gegevens omtrent feitelijke verenigingen, namelijk de Vlaamse overheidsinstanties, de lokale besturen en de feitelijke verenigingen en hun koepelorganisaties zelf.

Stakeholder type	Voorbeelden
Vlaamse overheden	Departement Financiën en Begroting
	Vlaams Steunpunt vrijwilligerswerk
	Sport Vlaanderen
	Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
	Departement Cultuur, Jeugd en Media
	Agentschap Binnenlands Bestuur
	Departement Landbouw en Visserij
	Opgroeien Vlaanderen

	Agentschap voor Natuur en Bos
Lokale besturen	Middelkerke
	Antwerpen / Digipolis Antwerpen
	Gent / Digipolis Gent
	Kortrijk
	Leuven
	Bierbeek
	Poperinge
	Genk
	Kalmthout
	Oostende
	Kontich
	Puurs-Sint-Amands
	Houthalen-Helchteren
	Provincie Vlaams-Brabant
	Provincie Antwerpen
	Provincie West-Vlaanderen
	Provincie Oost-Vlaanderen
Koepelorganisaties	De federatie
	Cultuurloket
Feitelijke verenigingen	Scouts & Gidsen Asse
	Toneelkring Pro Arte
	Voetbalclub SC Lombardsijde
	Tafeltennisclub Oude Bareel
Overige	VERA - Vlaams-Brabants steunpunt e-government

Mijlpalen en timing van het OSLO-traject

De timing van het OSLO-traject zal verlopen zoals weergegeven in onderstaande tabel.

Datum	Mijlpaal / activiteit
30/03/2021	Intentieverklaring opstellen en uitnodigen van geïnteresseerden voor de eerste business werkgroep
20/04/2021	Business werkgroep met stakeholders om de
	informatienoden te valideren en de scope van het semantisch gegevensmodel te verfijnen.
29/04/2021	Validatie werkgroep charter - werkgroep datastandaarden
04/05/2021	Thematische werkgroep 1 (drie weken na BW)
25/05/2021	Thematische werkgroep 2 (drie weken na TW1)
15/06/2021	Thematische werkgroep 3 (drie weken na TW2)
06/07/2021	Thematische werkgroep 4 (drie weken na TW3)
20/07/2021	Opstart publieke reviewperiode - Erkenning 'Standaard' - werkgroep datastandaarden
	Publieke reviewperiode
30/11/2021	Einde publieke reviewperiode - Erkenning 'Standaard' - werkgroep datastandaarden
uiterst tegen 31/12/2021	Mededeling standaard aan stuurorgaan Vlaams
	Informatie- en ICT-beleid